

Monumentnummer*: 531471

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82687/84

Woonplaats* Tienhoven
Gemeente* Stichtse Vecht
Provincie* Utrecht

Kadastrale gemeente* Maarssen
Sectie* K
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 331

Omschrijving**

Cluster 20. Fortwachterswoning.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

FORTWACHTERSWONING als buiten het forteiland, maar wel binnen de later aan de keelzijde toegevoegde aardwerken gelegen gebouwd, niet verdedigbaar onderdeel van het Fort bij Tienhoven. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter. Soms had een dergelijk(e) woning of onderkomen tevens een andere functie, zoals die van sluiswachterswoning of brugwachtershuis. In de toegepaste architectuur bestaat mede hierdoor geen uniformiteit; het gebruikte bouw materiaal varieert, maar bestaat gewoonlijk uit baksteen of hout, terwijl ook het aantal bouwlagen verschilt. Ook voor wat betreft de locatie van een wachterwoning zijn geen duidelijke standaarden; sommige fortwachterswoningen liggen binnen de fortgracht, andere daarbuiten - soms zelfs op enige afstand van het fort, maar gewoonlijk wel aan de keelzijde daarvan. De fortwachterswoning bij het Fort bij Tienhoven is een bakstenen bouwwerk onder zadeldak. In beide dakvlakken zijn relatief recent twee koekoeken aangebracht.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De aan de zuidwestzijde van het fort, bij de voormalige toegangsbrug, doch van daaruit beschouwd aan de overzijde van de Nieuweweg gelegen FORTWACHTERSWONING werd in 1892 gebouwd in een trant met neo-rennaissance kenmerken. Het in relatief rode baksteen opgetrokken pand telt één bouwlaag onder zadeldak, gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. In de strekkenlagen en lisenen is gele verblendsteen toegepast. Het pand is voorzien van een gepleisterde plint. De houten goten rusten op geprofileerde klossen. De topgevels zijn afgesloten met een eenvoudige windveer. De voorgevel of noordgevel is een symmetrisch ingedeelde langsgewel van drie traveeën. De middelste travee risaleert licht en bevat de ingang die is omlijst met blokmotief in gele verblendsteen en fantasiemotief. Beide traveeën ter weerszijden bevatten een getoogd venster. De gevel heeft links en rechts een liseen met blokmotief in gele verblendsteen. De linkerzijgevel is een topgevel die op de begane grond een klein venster bevat en in de geveltop twee stolpvensters. Tegen de rechter topgevel is een aanbouw onder flauw hellend lessenaarsdak gezet. De achtergevel heeft in het midden een kleine, niet uit de bouwtijd daterende uitbouw en zowel links als rechts hiervan een oorspronkelijk venster.

Waardering

De FORTWACHTERSWONING van het Fort bij Tienhoven is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),

Het betreft hier een onderdeel van kort voor het einde van de 19de eeuw, namelijk een buiten de fortgracht gelegen militaire dienstwoning uit 1892.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de kenmerkende ligging aan de keelzijde van het fort.

* Het onderdeel is representatief omdat het een voorbeeld is van een bij een verdedigingswerk ingerichte fortwachterswoning.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm en bouwkundige detaillering, alsmede diverse onderdelen intact zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument